

# Sänkt skatt ger fler jobb

Sydsvenskan den 2 september 2006

Valrörelsen pågår för fullt, och en av de hetaste frågorna är hur skatter och bidrag skall utformas för att öka sysselsättningen. Vissa, som LO:s Dan Andersson, tycks mena att utformningen inte spelar någon roll, medan andra, som moderaternas Anders Borg, tror att utbudet av arbetskraft absolut påverkas av skatter och bidrag. Som tur är behöver man inte gissa vem som har mest rätt. Det finns forskning baserad på erfarenheter i andra länder att lära av.

Nationalekonomerna Nadia Eissa och Hilary Hoynes har nyligen publicerat en forskningsöversikt på National Bureau of Economic Research som belägger att skatter och bidrag har haft stor effekt på utbudet av arbetskraft i USA. När det blir mer lönsamt för individer att arbeta, genom att deras inkomstskatt reduceras, blir det mer intressant att försöka komma in på arbetsmarknaden.

Ensamstående mammor med barn är den grupp där arbetsstimulansen verkar ha varit starkast. Totalt beräknas att 2,7 miljoner barn och 2,2 miljoner vuxna lyft sig ur fattigdom på senare år genom att den effektiva skatten på arbete har reducerats. Resultaten är samstämmiga trots att olika forskare har studerat olika regelförändringar, valt olika kontrollgrupper och använt olika empiriska metoder.

Systemet som har gett upphov till dessa effekter heter Earned Income Tax Credit, EITC, och expanderades kraftigt under Bill Clintons tid som president, då man dessutom införde en tidsbegränsning för den amerikanska motsvarigheten till socialbidraget. I enkelhet är idén att staten hjälper till att höja låga inkomster istället för att beskatta dem. Över en viss gräns fasas stödet successivt ut.

Det har funnits skäl att oroa sig för att programmet har en negativ effekt i att människor som redan är i arbete väljer att arbeta lite mindre när de får mer pengar i plånboken. Men den oron har varit ganska obefogad, enligt studien. Om detta beror på begränsade möjligheter att själv justera sin arbetstid, eller på okunskap om hur programmet faktiskt fungerar, är oklart. Möjligen kan detta också bero på metodproblem i forskningen som utvärderat programmet.

En annan omdebatterad fråga är a-kassans utformning. Här har den svenska debatten mestadels rört effekten av olika ersättningsnivåer: Bör ersättningen vara 80 eller 90 procent av lönen?

Medan forskningen ger visst stöd för att lägre ersättningsnivå ger lägre arbetslöshet, pekar den också på en viktig faktor som saknas i den svenska debatten: ersättningsperiodens längd. När det är möjligt att kvalificera sig för ytterligare ersättning genom olika arbetsmarknadsåtgärder minskar sökintensiteten. Många av de åtgärder som ingått i den svenska arbetsmarknadspolitiken har dessutom egenskapen att de tränger undan vanliga jobb.

En översyn av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och en tydligare tidsgräns för a-kassan skulle alltså sannolikt ge en bättre fungerande arbetsmarknad. Men en sådan tidsgräns kräver

såklart att systemet som träder in efter a-kassan också erbjuder rimliga villkor och inte låser in folk i fattigdom.

Sammanfattningsvis ger forskningen starkt stöd för att människors nettolön, det som blir över efter skatt och bidrag, har en stark effekt på deras inträde på arbetsmarknaden. Det är fullt möjligt att ta sig ur ett utanförskap, i synnerhet om skatte- och bidragspolitiken konsekvent utformas så att arbete lönar sig. Situationen på dagens svenska arbetsmarknad ger oss all anledning att betänka detta.

NICLAS BERGGREN  
ANDREAS BERGH  
HENRIK JORDAHL